

ΔΥΟ ΙΕΡΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΜΗΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΜΑΡΙΑΣ
ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΣ

Α. Ἱστορικὴ ἀμαρομὴ

Β. Ἡ πρώτη Ἱερὰ Εἰκὼν

Γ. Ἡ δευτέρα Ἱερὰ Εἰκὼν

1. Τὸ ἀφηνηματικὸ μέρος

2. Τὸ θεολογικὸ μέρος

καὶ ἡ τεχνοτροπικὴ ἔκφρασις αὐτοῦ

Ἐκ τοῦ Ἁγιογραφείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
τῶν Ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης
Φυλῆς Ἀττικῆς

2006

Α. Ιστορική αναδρομή

Η ιστορία του Άγιογραφείου της Ίεράς Μονής αρχίζει το 1961, δηλαδή ταυτίζεται με την σύστασι Αυτής υπό του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανοῦ, Καθηγουμένου καὶ Κτίτορος τοῦ Ἱεροῦ Καθιδρύματος, πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων ἐνδόξων Μαρτύρων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης.

Τὸ πρῶτο Διακόνημα τοῦ τότε Μοναχοῦ Κυπριανοῦ ἦταν ἡ Ἄγιογραφία, ἡ εὐλογημένη αὐτὴ τέχνη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεώς μας.

Τοῦ προκαλοῦσε ἰδιαίτερη πνευματικὴ εὐχαρίστησι καὶ κατάνυξι νὰ ζωγραφίζῃ τὴν Εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος μας Χριστοῦ, τὸν Ὅποῖον ἐλάτρευε καὶ στὴν δόξαν τοῦ Ὅποιου εἶχε ἀφιερῶσει τὴν ὕπαρξί του ἐκ νεότητος αὐτοῦ.

Ἐπίσης, μὲ βαθεῖα εὐλάβεια καὶ μὲ ἱερὸ ζῆλο ἀγιογραφοῦσε τὴν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ μας, τὴν Ἄχραντο Θεοτόκο, ὡς καὶ τοὺς Ἀγγέλους καὶ τοὺς Ἁγίους, δηλαδὴ τοὺς Φίλους καὶ Ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοῦ Κυρίου.

Οἱ ὀλίγες Εἰκόνες, τὶς ὁποῖες ἀγιογράφησε ὁ Σεβασμιώτατος κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἀποτελοῦν τὴν πρώτη εὐλογημένη ἀπαρχὴ τοῦ Ἄγιογραφείου τῆς Μονῆς.

Β. Ἡ πρώτη Ἱερά Εἰκὼν

Μία ἐκ τῶν ἱερῶν αὐτῶν Εἰκόνων εἶναι τῆς Ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας· εἶναι ἡ πλέον χαρακτηριστικὴ Εἰκόνα καὶ ταυτοχρόνως λίαν ἐκφραστικὴ τῆς χριστοειδοῦς ἀγάπης τοῦ Σεβασμιωτάτου πρὸς τὸ «μέγα τραῦμα», τὸν ἄνθρωπο.

Ἡ λιτότης καὶ ἡ βαθεῖα πνευματικότης εἶναι τὰ δύο κύρια χαρακτηριστικά, τὰ ὁποῖα διακρίνει κανεὶς ἀμέσως, ὅταν ἀτενίζῃ τὴν ἀσκητικὴ μορφή τῆς Ὁσίας.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς εἶναι ἐστραμμένοι στὸν Οὐρανό, ἐνῶ οἱ λιπόσαρκες χεῖρες τῆς ὑψώνονται δεόμενες, πρὸς τὸν Εὐσπλαγχνο Πατέρα.

Ἡ σύνθεσις εἶναι ἀπολύτως ἰσορροπημένη καὶ ἡ ὀλικὴ *σχηματοποίησις* ὑπογραμμίζει θαυμάσια τὴν ὑπερφυσικὴ πολιτεία τῆς ἡρωίδος αὐτῆς τῆς Ἐρημοῦ.

Ἡ λιτότης τῶν χρωματικῶν ἐπιλογῶν, ὁ ἀνάλογος τρόπος ἐπεξεργασίας αὐτῶν καὶ ὁ ἔντονα πράσινος *κόμπος*, ὁ ὁποῖος ἀντικαθιστᾷ ἐπιτυχημένα τὴν ἔλλειψι χρυσοῦ, εἶναι δηλωτικὰ τοῦ κλίματος τῆς εὐλογημένης Ἐρημίας.

Ἐκπλήσσει κυριολεκτικῶς τὸν εἰδικευμένο θεατὴ ἡ ἀπόλυτα ἰσορροπημένη κατανομή τοῦ φωτὸς στὰ διάφορα στοιχεῖα τῆς Εἰκόνας. Τὰ *περάσματα* εἶναι σαφῆ καὶ καθαρὰ. Ἡ συνολικὴ φωτεινότης, τὴν ὁποῖα ἐκπέμπει ἡ Εἰκόνα, προσεγγίζει τὸν ἐπιδιωκώμενο στόχο, δηλαδὴ τὴν φωτεινότητα τοῦ *μέσου γκρίζου!*

Γ. Ἡ δευτέρα Ἱερὰ Εἰκὼν

‘Θάψον, Ἄββᾶ Ζωσιμᾶ, ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ
τῆς ταπεινῆς Μαρίας τὸ λείψανον,
ἀπόδος τὸν κοῦν τῷ κοί,
τελειωθείσῃ μετὰ τὴν τοῦ θείου
καὶ μυστικοῦ Δείπνου Μετάληψιν’

Ἡ Εἰκόνα αὐτὴ περιγράφει τὸν «Ἐνταφιασμὸν τῆς Ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ὑπὸ τοῦ Ὁσίου Ζωσιμᾶ εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ Ἔρημον» καὶ ἱστορήθηκε στὸ Ἀγιογραφεῖο τῆς Μονῆς κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 2005.

Ἡ Ἱερὰ Εἰκὼν ἀνήκει μὲν, ὡς ἐκ τοῦ θέματός της, στὶς ἀφηγηματικὰς εἰκόνας, ἀλλὰ διατηρεῖ τὰ κύρια θεολογικὰ χαρακτηριστικὰ, τὰ ὅποια ὀφείλει νὰ ἐκφράζη κάθε Εἰκόνα τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως (Ἄκτιστον-Κτιστόν, Τριαδολογία, Χριστολογία).

Ἐν συνεχείᾳ, περιγράφεται τόσο τὸ ἀφηγηματικόν, ὅσο καὶ τὸ θεολογικὸ μέρος τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνας τοῦ Ἐνταφιασμοῦ τῆς Ὁσίας Μαρίας, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ τεχνοτροπικὴ ἐκφρασις αὐτοῦ.

• Βλ. καὶ τὴν εἰδικὴν εἰκονολογικὴν μελέτην, δημοσιευμένην στὸ διαδύκτιο: www.synodinresistance.org/Θεολογία/Μελέτες/Εἰκονολογία/Ἡ Ἱερὰ Εἰκὼν τῶν Ἁγίων Πάντων. Ἀπόπειρα γιὰ μίαν νέα προσέγγισιν.

1. Τὸ ἀφηγηματικὸ μέρος

Πιστὴ στὴν διήγησι τοῦ Ὁσίου Ζωσιμᾶ, τὴν ὁποία διέσωσε ὁ Ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων, ἡ Ἱερὰ Εἰκὼν περιγράφει τὸ περιστατικὸ τοῦ Ἐνταφιασμοῦ τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου τῆς Ὁσίας ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ.

Ὁ χῶρος εἶναι τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ Βαπτιστοῦ «πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ», ὅπου ἡ Ὁσία ἀσκήτευσεν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐπὶ τεσσαράκοντα τέσσαρα ἔτη, καθ' ὑπόδειξιν καὶ προστασίαν τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου.

Ὁ τόπος εἶναι ἐρημικός, ιδεώδης γιὰ ἀσκητικούς ἀγῶνες, οἱ ὁποῖοι μάλιστα ἐμπνέονται ἀπὸ ἓνα ἰδιαίτερο χάρισμα μετανοίας.

Ἡ κτίσις εὐρίσκεται σὲ μία ἀπόλυτα εἰρηνικὴ κατάστασι: ἡ ἔρημος λουσμένη στὴν θεία Χάρι, ὁ Ἰορδάνης στὸ κάτω μέρος τῆς Εἰκόνος κυλᾶ ἡρεμα, ὅλα τιμοῦν μὲ ἓνα μυστικὸ δέος τὴν Κοίμησι τῆς Ὁσίας.

Ὁ λέων, κατὰ θεῖαν Πρόνοιαν, ἔχει ἤδη διακονήσει τὸ ἐξαίσιο αὐτὸ Μυστήριον τῆς Ἐρήμου μὲ τὸ ἀνοιγμα τοῦ τάφου τῆς Ὁσίας καὶ τώρα, ὡς λογικός, ἀναγνωρίζει τὴν προπρωτικὴ δόξα τοῦ Ἀνθρώπου καὶ κλείνει τὴν κεφαλή, ἀποδίδων προσκύνησι στὸ ἱερὸ Σκήνωμα.

Ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, μὲ τὰς χεῖρας καλυμμένας, ἀποτολμᾷ νὰ ἐναγκαλισθῆ εὐλαβῶς μόνον τοὺς ὀσιακοὺς πόδας τῆς Ἀγίας, τοὺς ὁποῖους ραίνει μὲ τὸ πολύτιμο μύρο τῶν ἀσκητικῶν του δακρύων.

Τὸ ἄφθαρτο Λεῖψανον τῆς Ὁσίας, ἂν καὶ νεκρό, ἀποτελεῖ τὸ κέντρο τῆς συνθέσεως, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἔχει ζωγραφισθῆ ὑψηλότερο τοῦ μέσου φυσιολογικοῦ μέτρου καὶ εἶναι περιτυλιγμένο εὐσχημόνως στὸ ράσο τοῦ Ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, προκειμένου νὰ καλύπτεται ἢ διὰ Χριστὸν γύμνωσις, τὴν ὁποία ὑποδηλώνει ἡ ἀκάλυπτος πλευρά.

Οἱ Ἄγγελοι ἐν τῷ Οὐρανῷ πανηγυρίζουσι γιὰ τὴν ὀριστικὴ νίκη τῆς πρώην ἀσώτου γυναικὸς κατὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ σατανᾶ, δοξάζοντες τὸν Θεὸ τῶν μετανοούντων, τὸν φιλόανθρωπο Σωτῆρα μας Χριστὸ καὶ προβάλλοντες τὴν Ὁσία ὡς παράδειγμα μετανοίας στοὺς Μοναχοὺς τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, μόλις διακρινομένης στὸ βάθος τοῦ τοπίου.

Ἄν καὶ ἡ Κοίμησις καὶ ἡ Ταφή τῆς ἡρωίδος αὐτῆς τῆς Ἐρήμου ἀπέχουν χρονικὰ ἓνα ἔτος, ἡ σύνθεσις ἀλληλοπεριχωρεῖ αὐτές, κατὰ τὴν συνηθισμένη πρακτικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀγιογραφίας, ἡ ὁποία ἐκφράζει διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὴν λειτουργικὴ συνύπαρξι παρελθόντος, παρόντος καὶ μέλλοντος, μέσα στὴν Ἄκτιστον Δόξαν τῆς Τρισηλίου Θεότητος, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει ἄνωθεν μίαν ἀνταύγεια τῆς Ὁγδῆς Ἡμέρας, τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

2. Τὸ θεολογικὸ μέρος καὶ ἡ τεχνοτροπικὴ ἐκφρασις αὐτοῦ

Ὁ χρυσὸς κάμπος, σταθερὸς ὡς πρὸς τὶς ιδιότητές του διὰ μέσου τῶν αἰώνων, χαρίζει στὴν Ἱερὰ Εἰκὼνα τοῦ Ἐνταφιασμοῦ τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου τῆς Ὁσίας Μαρίας τὴν συγγενεία της μὲ τὶς Εἰκόνες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως.

Ὁ χρυσός, σύμβολο τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀκτίστου Χάριτος Αὐτοῦ, *χαριτώνει* δωρεὰν τὸ ἥμισυ τῆς συνθέσεως καὶ ἀποτελεῖ τὸ κριτήριο-ὄδηγὸ γιὰ τὸν τρόπο ἐπεξεργασίας τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως, τὸ ὁποῖο ἀφέθηκε στὴν εὐθύνη τοῦ Ἁγιογράφου νὰ τὸ *ἐναρμονίσῃ* καὶ *ἐξομοιώσῃ* τρόπον τινὰ μὲ τὸν χρυσὸ *κάμπο*, διὰ τῆς καταλλήλου χρήσεως τῶν τεχνικῶν μέσων του: τοῦ *σχεδίου*, τοῦ *φωτὸς* καὶ τοῦ *χρώματος*.

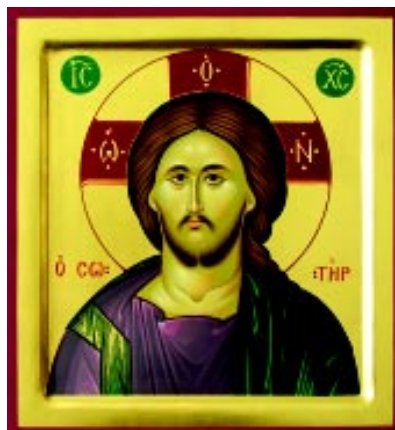
Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, μέσῳ τῆς τεχνοτροπικῆς διαδικασίας, ἐκφράζεται ἡ συνεργία Ἁκτίστου (χρυσὸς - Χριστὸς) καὶ Κτιστοῦ (χρῶμα - Ἄνθρωπος) γιὰ τὸν Ἁγιασμό, τὴν Σωτηρία καὶ τὴν Θέωσι τῆς ἐκπεσμένης φύσεώς μας.

Ἡ *ἐναρμόνισις* καὶ *ἐξομοιώσις* ὄλων τῶν στοιχείων τῆς συνθέσεως μὲ τὸν χρυσὸ *κάμπο* ἐπιτυγχάνεται, χρωματίζοντας ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ *ζωγραφικοῦ μέρους* τῆς Εἰκόνος μὲ ἀποχρώσεις καταλλήλως ἐπιλεγμένες, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ὑπάρχῃ στὴν *χρωματικὴ σύνθεσί* τους σταθερὴ καὶ συγκεκριμένη συμμετοχὴ τῆς *χρωματικῆς ποιότητος* τοῦ χρυσοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐκπέμπουν στὸ σύνολό τους αὐτὸ τοῦτο τὸ φῶς τοῦ χρυσοῦ.

- Τὸ Τριαδολογικὸ Δόγμα (διάκρισις Προσώπων- ἐνότης Οὐσίας), στὴν παροῦσα Εἰκόνα ἐκφράζεται σαφέστατα, πρῶτον μὲ τὴν σταθερὴ χρῆσι τριῶν μόνον διακρινομένων ἐπιφανειῶν (προπλάσμος, 1ο φῶς καὶ 2ο φῶς), προκειμένου νὰ ἀποδοθοῦν ὅλα τὰ ζωγραφικὰ στοιχεῖα τῆς Εἰκόνος· δεύτερον μὲ τὴν πρόσδοσι στὶς τρεῖς αὐτὲς ἐπιφάνειες τῶν ιδιοτήτων ἐκείνων, οἱ ὁποῖες νὰ ὑποδηλώνουν τὰ κοινὰ τῶν τριῶν διακρινομένων Θεῶν Προσώπων τῆς Θεότητος: τὸ ὁμοούσιον, τὸ ὁμόδοξον, τὸ ὁμόθρονον κλπ.

- Τὸ Χριστολογικὸ Δόγμα (ἀσύγχυτος καὶ ἀδιαίρετος ἔνωσις Ἁκτίστου καὶ Κτιστοῦ ἐν τῷ ἐνὶ Προσώπῳ τοῦ Θείου Λόγου), ὑποδηλώνεται τόσο μὲ τὴν ἰσομερῆ κατανομὴ χρυσοῦ *κάμπο* καὶ *ζωγραφικοῦ μέρους* (ἀσύγχυτον), ὅσο καὶ μὲ τὴν *ἐναρμόνισι* καὶ *ἐξομοίωσι* αὐτῶν (ἀδιαίρετον), ἐπίσης δὲ καὶ μὲ τὴν χριστοποίησι τῶν προσώπων τῶν Ἁγίων καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἀνακαίνισι πάσης τῆς κτίσεως ἰδιαίτερα μὲ τὴν χρῆσι τῆς *χρωματικῆς ποιότητος* τοῦ χρυσοῦ στὰ *σαρκώματα* τῶν Ἁγίων.

*1η Ἀπριλίου 2006 ἐκ. ἡμ.
+ Τῆς Ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν
Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας*

Τῷ δὲ ἐν Τριάδι
Παναγίῳ καὶ Φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμῶν
δόξα, τιμὴ, προσκύνησις
καὶ εὐχαριστία.
Ἄμην!